

resor

Reportage, tips & nyheter

Redaktör Maud Lindholm
e-post maud.lindholm@svd.se

AVDELNING 1. Puff Sueca Slab extralight 15,5 punkter på 18,5 punkters kägel.

Namn Efternamn

sid

AVDELNING 1. Puff Sueca Slab extralight 15,5 pkt.

Namn Efternamn

sid

Ord
5. Fakta bröd ui oläst.
svd.se

Åskdrakens rike

LYCKLIGT FOLK Medborgarna i världens yngsta demokrati är de 700 000 människor som är lyckligast i världen. Hemligheten sägs ligga i en statligt fastställd filosofi om bruttonationell lycka. Men verkligheten är något mer komplicerad.

TEXT MARTIN SCHIBBYE FOTO JONAS GRATZER

2 RESOR

2. Bildtext SuecaSans Medium 8 pkt på 10,8 pkt. Fotobyline kommer som ett kapslat format efter en alt+tab.

FOTO: XX

Endast **20 000** turister om året släpps in i landet, under **VÄLBEVAKADE** former

Cigaretten dinglar halvvägs mellan mungipan och mitten på läppen. 18-åriga Chophel Kencho kuper händerna, tänder eld och drar in röken i munnen på ölkaféet i Bhutans huvudstad Thimpu. Lukten av alkohol blandas med doften av tobak. Om någon myndighetsperson hade bevitnat vad som precis skett hade 18-åringens drömmar om att bli officer slagits i spillror. Straffet för att dra ett bloss i offentligheten är sedan den 1 januari 2011 tre års fängelse.

– Om man inte berättar vem som sålde cigaretterna lägger de på ytterligare två år på straffet, säger Chophel Kencho, blåser ut röken och kväver en hostattack.

Bhutan är inget vanligt land. Det buddhistiska kungadömet tätt intill molnen i Himalayas väldiga bergsmassiv var länge isolerat från resten av världen. Att se ner i de smaragdgröna dalarna var länge som att stirra in i medeltiden. Fram till 1960-talet fanns inga vägar, ingen telefon, ingen post och inga sjukhus. Men under 2000-talet öppnades Pandoras ask på glänt. Tv-apparater tilläts, fler turister släpptes in och regeringen började mäta landets "bruttonational-lycka" i stället för det sedvanliga måttet bruttonationalprodukt. Landets första trafikljus installerades i en korsning men togs snabbt bort eftersom det ansågs "ovänligt" och

"stressigt". Regeringen bestämde sig för att satsa på ekologi, turism och inre frid istället för jakt efter konsumtionsvaror. Som ett resultat består landet av 75 procent orörd urskog.

Bhutan beskrivs ofta i sagoliktande reportage som ett Shangri-La med gudar i alla väderstreck, rökelse, klostर्सång, skrällande cymbaler och buddhistiska bönerop. Den som söker en djupare förståelse och svar om vart landet, som står med ena foten i medeltiden och den andra i cyberruppkopplad framtid, är på väg, får det betydligt svårare.

– Är det ni här ni gömmer er?

Turistguiden Chenda Dorji, klädd i morgonrock, ser lättad ut när han tittar in på ölkaféet, långt från den klosterborg där han lämnade av oss. Endast 20 000 turister om året släpps in i lan-

det, under välbevakade former. Paradiset har ett pris. I dagsläget kostar det 200 dollar per dag att få uppleva landet.

Turistdepartementet ställer krav på alla landets hotell att vara minst fyrstjärniga och samarbetet mellan hotell- och researrangörer för en all-inclusive semester i Thailand att framstå som rena äventyrsresan. Varje steg är planerat och besökarna körs i moderna jeepar runt till sevärdheterna. I dagsavgiften ingår allt in-

Att komma ner i dalen på andra sidan är som att kliva rakt ner i medeltiden.

klusive en guide – tillika övervakare.

Orsaken är en rädsla för att landet ska förlora sin själ, förklarar Chenda Dorji på väg bort från ölkaféet.

– Vi har sett hur de buddhistiska kungadömena Ladakh, Tibet och senast Sikkim försvunnit ur historien. Vi måste gå försiktigt fram för att bevara Bhutan mot ont inflytande från omvärlden, säger han.

Som de flesta bhutaneser har han aldrig lämnat sitt land. De nyheter tv-kanalerna visar lockar honom inte heller att börja resa.

– Jag har sett på nyheterna om krig och svält i omvärlden. Här i Bhutan har vi lycka och välfärd, det är värt att bevara.

I en tid när demokratin bryter in på kontinenten och det kungliga palatset i grannlandet Nepal

Guide till Bhutan

staden Thimphu, hade byggts på 1960-talet.

FN Landet blev medlem av FN 1971, vid en tid då Bhutan kände sin självständighet hotad av både Indien och Kina. Indien har ett betydande politiskt och ekonomiskt inflytande.

Fattigt Bhutan är ett av världens fattigaste länder, men de knappa resurserna är ganska jämnt fördelade. På senare år har turismen blivit en av Bhutans viktigaste inkomstkällor.

Klimatnegativt Bhutan är det enda landet bland FN:s 194 medlemsstater som for-

mellt är "klimatnegativt". Det vill säga det tar emot eller "absorberar" en högre volym av växthusgaser än det släpper ut. Källa: Svensk-Bhutanesiska vänskapsföreningen.

Landet i årtal

1958 Slaveriet förbjöds.
1961 Huvudstaden Thimphu grundas.
1973 Bhutan får radiosändning.
1974 Första turisten anlände.
1997 Pepsi börjar tillverkas.
1999 Tv tilläts.
2000 Det första internetkaféet öppnas.
2003 CocaCola börjar tillverkas i landet.

2006 Leicesters universitet pricker ut Bhutan på World map of happiness, som den lyckligaste nationen i Asien.
2008 Jigme Khesar Namgyel Wangchuck kröns till

kung och landet håller sitt första val som vinnas stort av det rojalistiska Bhutan Harmony party.

webben

Researrangörer i Bhutan:
kingdomofbhutan.com

Några svenska arrangörer:
varldensresor.se
primatravel.com
swedasia.com
naturresor.com
granslosaresor.se
limetravel.se

Landets officiella turisthemsida.
tourism.gov.bt/about-tcb

2. Bildtext SuecaSans Medium 8 pkt på 10,8 pkt. Fotobyline kommer som ett kapslat format efter en alt+tab.

FOTO: XX

nyligen blivit nationalmuseum, kan man förstå oron hos dem som vill försvara den sista buddhistiska bastionen i Himalaya. För att rädda monarkin meddelade Bhutans kung Jigme Singye Wangchuck 2006 att han planerade att abdikera till förmån för sin 26-åriga son Jigme Khesar Namgyel Wangchuck, samtidigt som en ny konstitution togs fram i vilken det kungliga enväldet skulle ersättas med folkstyre.

– Kungen gav oss demokrati, en majoritet ville ha kvar monarkin, men kungen sa då till folket att kommande kungar kanske inte kommer att vara lika snälla som han, förklarar Chenda Dorji.

I det första valet, som hölls 2008, tilläts två kungatrogna partier att ställa upp. Ett av dem, Bhutan Harmony Party, vann en jordskredsseger.

För att ta sig österut från Timpo måste man passera det dimhöljda passet Dochu La på 3 000 meter. Om inte den höga höjden får en att tappa andan så gör utsikten över Himalayas såg-standstoppar det. En av höjdpunkterna i landet är att vandra i "snömannens fotsår", en vandring på 21 dagar till en kostnad av cirka 35 000 kronor. För den med mindre tid och pengar är vägar i perfekt skick och trafiken obefintlig. I en av dagstidningarna The Journalist undrar till och med en insändarskribent: "Varför bygger vi vägar när vi inte har bilar".

Att komma ner i dalen på andra sidan är som att kliva rakt ner i medeltiden.

Bredvid en isblå glaciärmatad flod ligger staden Punakha. I stadens klosterborg där den världsliga och himmelska makten delar

lokaler, får förändringens vindar böneflaggorna att smattra. Framför en vackert snidad träbro står den pensionerade fångvårdaren amerikanska Toby Tuckman.

– Jag kom hit av nyfikenhet, jag ville veta vad Bhutan var för ett land, sanningen om Bhutan finns inte på BBC, eller på Al-Jazeera heller för den delen, jag kom hit för att se med mina egna ögon, säger Toby Tuckman och tar ner pocketkameran som gått varm i förmiddagssolen.

Som de flesta turister i Bhutan är hon äldre och stadd vid kassan. Visumavgifterna och ofriheten har rensat landet från de klasiska ryggsäcksresenärerna. Hennes första intryck av landet är rätt svala och hon anser att det är lite stelt. Tidigare besök i Nepal och Indien innehöll också berg och buddhism till en tiondel av kostnaden.

Är det då värt alla pengarna?

– Ja, landet är unikt, alla är oerhört välkommande och verkar genuint älska sin kung, det är mitt starkaste intryck i landet så här långt, säger hon.

När hon som en del av programmet kom hem till Bhutanesiska familjer blev hon rörd av gästfriheten. Men det gäller att passa på tror Toby Tuckman.

– Landet förändras snabbt.

I Thimpu har ölkaféet börjat fyllas av vinterlovslediga tonåringar. Chopel Kencho färdar cigarett mot bordsskivan. Storbilds-tv:n visar en musikvideo där Miss Bhutan krämar sig på en flygplansvinge till Bollywoodinspirerad musik. Chopels kompis Sanyay Tshering sjunger karaoke till låten. Även det är ett nöje som snart kan förbjudas.

– Regeringen är rädd för förändring, snart är det slutsjunget

eftersom staten vill komma åt prostitutionen, säger Sanyay Tshering.

Trots kritiken är ungdomarna optimistiska. Den nye unge kungen är i deras egen ålder och förstår den moderna tiden. Chopel Kencho gick i kungens skola och kan berätta att han är en riktig kvinnokarl.

– Kungen sa till mig att om jag får problem med tjejer kan jag komma till honom, han kan magi för hur man får dem att bli kära, säger han.

De som sägs vara världens lyckligaste tonåringar viker sig av skratt.

resor@svd.se

Läs mer

Rätt eller fel att ressa?.

Nästa sida →